



Dokument ze zasedání

B10-0180/2024

22.11.2024

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě prohlášení Komise

v souladu s čl. 136 odst. 2 jednacího řádu

o zhoršující se krizi demokracie v Gruzii po nedávných parlamentních volbách
a údajných volebních podvodech
(2024/2933(RSP))

**Markéta Gregorová, Nicolae Ștefănuță, Mārtiņš Staķis, Leoluca Orlando,
Virginijus Sinkevičius, Sergey Lagodinsky, Reinier Van Lanschot**
za skupinu Verts/ALE

Usnesení Evropského parlamentu o zhoršující se krizi demokracie v Gruzii po nedávných parlamentních volbách a údajných volebních podvodech (2024/2933(RSP))

Evropský parlament,

- s ohledem na svá předchozí usnesení o Gruzii,
 - s ohledem na závěry zasedání Evropské rady, které se uskutečnilo ve dnech 14. a 15. prosince 2023,
 - s ohledem na balíček týkající se rozšíření z roku 2024,
 - s ohledem na zprávu Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE/ODIHR) ze dne 11. října 2024 nazvanou „Gruzie, parlamentní volby, 26. října 2024: Průběžná zpráva“,
 - s ohledem na zprávu OBSE/ODIHR ze dne 25. října 2024 nazvanou „Gruzie, parlamentní volby, 26. října 2024: Prohlášení o předběžných zjištěních a závěrech“,
 - s ohledem na společné prohlášení vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josepa Borrella a Evropské komise ze dne 27. října 2024 o parlamentních volbách v Gruzii,
 - s ohledem na prohlášení vysokého představitele Josepa Borrella ze dne 29. října 2024 o nejnovějším vývoji situace po gruzínských parlamentních volbách,
 - s ohledem na Dohodu o přidružení mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii a jejich členskými státy na jedné straně a Gruzii na straně druhé¹,
 - s ohledem na čl. 136 odst. 2 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že dne 26. října 2024 proběhly v Gruzii parlamentní volby; vzhledem k tomu, že v měsících předcházejících těmto volbám došlo v Gruzii k závažným útokům na demokracii, které se vyznačovaly spěšným přijímáním protidemokratických právních předpisů, což bylo kritizováno ze strany OSN, Benátské komise a EU, a souběžně došlo k útokům na občanskou společnost a nezávislé sdělovací prostředky, k dlouhotrvajícím masovým protestům a hlubokému politickému a společenskému napětí a polarizaci;
- B. vzhledem k tomu, že gruzínská ústřední volební komise prohlásila, že volby vyhrála dosavadní vládnoucí strana Gruzínský sen se ziskem 54 % hlasů; vzhledem k tomu, že podle následných prohlášení mezinárodních agentur provádějících volební průzkumy mezi lidmi, kteří právě odvolili, nelze nesoulad mezi výsledky těchto nezávislých průzkumů a výsledky voleb, které oznámila ústřední volební komise, vysvětlit běžnou statistickou odchylkou;

¹ Úř. věst. L 261, 30.8.2014, s. 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/494/oj.

- C. vzhledem k tomu, že prezidentka Zurabišviliová, opoziční strany a místní pozorovatelé výsledky oznámené ústřední volební komisí neuznali a požadovali okamžité vyšetření údajného podvodu, přičemž poukázali na množství hlášených případů manipulace s hlasy, na nesrovnalosti, k nimž docházelo v den voleb, a na velké rozdíly mezi průzkumy mezi lidmi, kteří právě odvolili, a oficiálními výsledky; vzhledem k tomu, že prezidentka Zurabišviliová označila výsledek voleb za „ruskou speciální operaci“ a obvinila vládnoucí stranu, že se uchýlila k taktice a propagandě ruského stylu;
- D. vzhledem k tomu, že mezinárodní volební pozorovatelská mise OBSE/ODIHR došla k závěru, že volby nebyly svobodné a spravedlivé, nýbrž poznamenané hlubokým rozdělením společnosti a obavami souvisejícími s nedávno přijatými právními předpisy a jejich dopadem na základní svobody a občanskou společnost, a že se podle této mise rovněž vyznačovaly vysoce polarizující rétorikou kampaně a často hlášenými případy zavražďování, nátlaku a vynucování, kterých se dopouštěla vládnoucí strana vůči voličům, zejména zaměstnancům veřejného sektoru a ekonomicky zranitelným osobám; vzhledem k tomu, že v této souvislosti vyvstává otázka, zda byli někteří voliči schopni svobodně si utvořit vlastní názor a volit bez obav;
- E. vzhledem k tomu, že nebyla zohledněna řada dlouhodobých doporučení Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) a Benátské komise, a dokonce došlo ke změně složení ústřední volební komise, což bylo v přímém rozporu s pokyny úřadu ODIHR;
- F. vzhledem k tomu, že mezinárodní a místní pozorovatelé v celé zemi, včetně pozorovatelské mise Evropského parlamentu, se v den voleb stali svědky mnoha případů velmi napjaté situace, zmatků a chaosu ve volebních místnostech, včetně jednoho případu hromadného vkládání lístků do uren, dále pak fyzických útoků na pozorovatele, kteří se pokoušeli hlásit porušení předpisů, vykázaní pozorovatelů a sdělovacích prostředků z volebních místností, roztrhání stížností pozorovatelů, zavražďování voličů ve volebních místnostech i mimo ně, přítomnosti nejružnějších stranických pozorovatelů vystupujících jako občanskí pozorovatelé a také toho, že ne vždy bylo zajištěno volební tajemství; vzhledem k tomu, že OBSE/ODIHR uvedl, že z celkového počtu 1 924 uskutečněných pozorování byl volební proces hodnocen negativně v 6 % případů, což je výrazně vysoký podíl, a to zejména kvůli náznakům nátlaku a zavražďování voličů, a ve 24 % případů mohlo být v souvislosti se způsobem, jakým voliči museli hlasovat, porušeno volební tajemství, a v 7 % případů mohlo být ohroženo v souvislosti s uspořádáním nebo umístěním volebních místností;
- G. vzhledem k tomu, že po volbách vznesly organizace občanské společnosti a svobodné sdělovací prostředky další obvinění, včetně toho, že členové strany Gruzínský sen využívali call centra k monitorování voličů a nátlaku na ně, nasadili falešné pozorovatele do volebních místností a podvodně hlasovali za jiné voliče, jejichž průkazy totožnosti získali za úplatu;
- H. vzhledem k tomu, že pozorovatelské organizace uvedly, že pokud jde o gruzínské emigranty v zahraničí, vytvořily volební orgány „nepřekonatelné a neodůvodněné překážky pro voliče ve všech fázích volebního procesu“, což se týkalo nejen registrace, ale i dne voleb, a „omezily tak právo tisíců gruzínských občanů na účast ve volbách“;

- I. vzhledem k tomu, že gruzínské soudy nadále ve zkráceném řízení hromadně zamítají stížnosti na nesrovnalosti při volbách, které podaly opoziční politické strany a místní pozorovatelé, a odmítají návrhy na předvolání svědků a návrhy, aby ústřední volební komise předala záznamy o doručení a převzetí psacích potřeb a hlasovacích lístků, které byl pořízeny a použity k hlasování;
- J. vzhledem k tomu, že odvolací soud v Tbilisi na základě odvolání ústřední volební komise spojil 26 stížností, které se týkaly rozsáhlých nesrovnalostí při volbách, do jediného případu a následně jej zamítl, a to poté, co nezávisle smýšlející soudci okresních soudů, např. ve městech Tetri Ckaro, Gori a Calka, rozhodli, že hlasování z desítek volebních místností je neplatné;
- K. vzhledem k tomu, že dne 16. listopadu 2024 ústřední volební komise oznámila konečné výsledky voleb, které podle ní potvrdily dříve zveřejněné výsledky, a to navzdory stížnostem místních pozorovatelů, že volební správa a vyšetřovací orgány neproověřily jejich hlášení o zjištěných podvodech a manipulaci;
- L. vzhledem k tomu, že všechny opoziční strany, které dosáhly hranice potřebné pro vstup do sněmovny, oznámily, že budou bojkotovat slavnostní zahájení nového zasedacího období gruzínského parlamentu naplánované na 25. listopadu 2024; vzhledem k tomu, že gruzínský premiér Kobachidze nejprve v srpnu a pak znovu dne 13. listopadu 2024 informoval o tom, že plánuje prosadit ústavní zákaz hlavních opozičních stran, které se odmítnou ujmout svých parlamentních mandátů;
- M. vzhledem k tomu, že prezidentka Zurabišviliová po volbách vyzvala k pokojným protestům; vzhledem k tomu, že v posledních několika týdnech se zejména v Tbilisi konají shromáždění stovek demonstrantů, kteří požadují vyšetření údajných volebních podvodů a vypsání nových voleb; vzhledem k tomu, že dne 19. listopadu 2024 policie demonstraci v Tbilisi násilně rozehnala, přičemž použila nepřiměřené násilí vůči pokojným demonstrantům a novinářům;
- N. vzhledem k tomu, že dne 18. listopadu 2024 uspořádala prezidentka Zurabišviliová brífink, na němž vyzvala k nezávislému vyšetření zaměřenému na průběh voleb konaných dne 26. října 2024 a k následnému vypsání nových voleb; vzhledem k tomu, že navrhla, aby až do konání nových voleb zemi prozatímně vedla vláda, která byla u moci před volbami; vzhledem k tomu, že rovněž oznámila plány na podání stížnosti u Ústavního soudu ve věci údajných porušení ústavních práv na volební tajemství a všeobecného volebního práva; vzhledem k tomu, že naléhavě vyzvala stranu Gruzínský sen, aby přehodnotila svůj deklarovaný záměr svolat parlament dne 25. listopadu 2024; vzhledem k tomu, že dne 19. listopadu 2024 se obrátila na Ústavní soud se žádostí, aby prohlásil parlamentní volby konané dne 26. října 2024 za neplatné, a uvedla, že byla porušena dvě základní práva, a sice právo na volební tajemství a všeobecné volební právo, neboť mnoho Gruzínců pobývajících v zahraničí nemohlo hlasovat;
- O. vzhledem k tomu, že mezinárodní partneři Gruzie, včetně EU, vyzvali k nezávislému mezinárodnímu vyšetření případů narušení průběhu voleb; vzhledem k tomu, že dne 18. listopadu 2024 místopředseda Komise, vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Borrell navrhl, aby EU přesměrovala více než 100 milionů EUR

pomoci, která byla původně určena gruzínské vládě, na organizace občanské společnosti v zemi s cílem podpořit je v jejich boji za spravedlivé volby; vzhledem k tomu, že místopředseda Komise, vysoký představitel Borrell dále potvrdil, že proces přistoupení Gruzie k EU je pozastaven, dokud gruzínská vláda nezmění svou politiku;

- P. vzhledem k tomu, že maďarský premiér Orbán, zcela v rozporu s širším postojem Evropské rady v této věci, navštívil Gruzii dva dny po volbách a poblahopřál vedení Gruzínského snu k vítězství; vzhledem k tomu, že čelní představitelé EU a předsedové vlád členských států tuto skutečnost okamžitě odsoudili;
1. odsuzuje veškerá porušení mezinárodních norem během gruzínských parlamentních voleb dne 26. října 2024 a vyzývá k bezodkladnému úplnému a nezávislému vyšetření všech zpráv o narušování průběhu voleb; domnívá se, že dokud nebudou nahlášená narušení náležitě vyšetřena, nemůže výsledky voleb vyhlášené ústřední volební komisí uznat;
 2. vyjadřuje vážné znepokojení nad tím, že gruzínské soudy systematicky zamítají žaloby týkající se volebních podvodů a manipulací, a nad tím, že ústřední volební komise žádným způsobem nevyšetřovala žádný z oznámených případů údajného podvodu a manipulace; zdůrazňuje, že neschopnost gruzínských orgánů odpovídajícím způsobem řešit statisticky významný rozpor mezi volebními průzkumy prováděnými mezi lidmi, kteří právě odvolili, a výsledky vyhlášenými ústřední volební komisí, jakož i silná obvinění vznesená politickou opozicí a místními a mezinárodními pozorovateli dále přispívají k rostoucímu napětí a všeobecné nedůvěře vůči výsledkům voleb, které zveřejnila ústřední volební komise;
 3. domnívá se, že gruzínské orgány tím, že nereagují na skutečné obavy společnosti a zprávy místních a mezinárodních pozorovatelů, záměrně přivádějí zemi na pokraj domácí politické krize a do situace mezinárodní izolace ve vztazích s demokratickými partnery Gruzie;
 4. vyzývá gruzínské orgány, aby se neprodleně setkaly s prezidentkou Zurabišviliovou a politickou opozicí s cílem nalézt pokojné řešení stávající situace; navrhuje v tomto ohledu možnost mediace vedené EU; vyzývá gruzínské orgány, aby urychleně provedly doporučení závěrečné zprávy úřadu OBSE/ODIHR, jakmile bude tato zpráva zveřejněna;
 5. zdůrazňuje, že kromě nesrovnalostí během kampaně a samotného dne voleb prosazovala strana Gruzínský sen koordinovaný program oslabující demokracii v Gruzii, který byl prováděn po celý rok; v této souvislosti poukazuje na širší soubor právních předpisů, jež jsou inspirovány ruskými zákony a které vládnoucí strana Gruzínský sen navrhla a přijala v posledních měsících, a na to, že tyto právní předpisy porušují právo na svobodu projevu, cenzurují sdělovací prostředky, vědu a umění a jsou natolik neslučitelné s mezinárodními normami v oblasti lidských práv, že budou mít významný dopad na život a dobré životní podmínky obyvatel Gruzie; vyzývá v této souvislosti gruzínské orgány, aby zrušily zákon „o transparentnosti zahraničního vlivu“ a zákon „o rodinných hodnotách a ochraně nezletilých osob“;
 6. vyjadřuje politování nad dezinformačními narativy šířenými a posilovanými představiteli vládnoucí strany a sdělovacími prostředky spojenými s vládou v období

před volbami, včetně nepravdivých narativů o tom, že EU hodlá otevřít druhou frontu v Gruzii v rámci rusko-ukrajinské války, a všudypřítomných plakátů porovnávajících scény z válkou zmítané Ukrajiny se snímky Gruzie, v níž vládne mír;

7. odsuzuje obecnou vládní kampaň útoků zaměřených na organizace občanské společnosti a renomované mezinárodní dárcy, kteří podporují demokracii, právní stát a ochranu lidských práv v Gruzii; vyjadřuje obavy v souvislosti s rostoucím počtem případů zastrašování, vyhrožování a fyzických útoků namířených proti zástupcům občanské společnosti, politickým vůdcům, občanským aktivistům a novinářům v Gruzii;
8. zdůrazňuje, že poté, co parlamentní většina strany Gruzínský sen zrušila genderovou kvótu, došlo k poklesu počtu žen kandidujících v parlamentních volbách; zdůrazňuje, že tento vývoj představuje vážné zhoršení rozmanitosti a znemožňuje účast gruzínských žen na politickém životě;
9. odsuzuje potvrzený záměr strany Gruzínský sen zakázat opoziční strany, které označuje jako „zločineckou politickou sílu“ a „stranu globální války“, pokud se tyto strany neujmou svého mandátu; zdůrazňuje, že pokud by takovýto vývoj pokračoval, odcizila by se Gruzie Evropské unii a znemožnil by se jakýkoli posun směrem k jednáním o přistoupení k EU;
10. vyjadřuje vážné znepokojení nad násilným rozehnutím protivládních protestů v Tbilisi ze strany policejních sil dne 19. listopadu 2024 a odsuzuje násilí páchané na novinářích na místě protestů, kde několik z nich utrpělo zranění a nemohlo vykonávat svou práci, protože jim v tom bránila policie;
11. připomíná gruzínským orgánům, zejména vládnoucí straně Gruzínský sen, že článek 78 gruzínské ústavy stanoví, že ústavní orgány přijmou veškerá opatření v rámci svých pravomocí, aby zajistily plnou integraci Gruzie do EU;
12. vítá návrh místopředsedy Komise, vysokého představitele Borrella na zřízení technické mise EU, která by na základě širších konzultací se zúčastněnými stranami prošetřila zprávy o volebních podvodech a nesrovnalostech v Gruzii a doplnila zprávu OBSE; vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby tuto misi vyslal co nejdříve, a Komise a členské státy tak z jejích závěrů mohly čerpat při přijímání rozhodnutí; vyzývá ke konstruktivní spolupráci mezi touto technickou misí, gruzínskými orgány, včetně prezidentky Gruzie, a veškerými dalšími zúčastněnými stranami, a to i všemi gruzínskými politickými stranami;
13. vyzývá zpravodajské služby členských států EU a Zpravodajské a informační centrum EU, aby spolupracovaly na vytvoření jasného přehledu o údajném ruském vměšování do domácí politiky Gruzie, organizovaných (finančních) vazbách Ruska na přední gruzínské vládní činitele a jeho organizované trestné činnosti v zemi a širších ruských geopolitických záměrech v oblasti jižního Kavkazu a Černého moře;
14. vyjadřuje svou podporu návrhu místopředsedy Komise, vysokého představitele Borrella přeměňovat finanční prostředky ve výši více než 100 milionů EUR, které byly původně určeny gruzínské vládě, na občanskou společnost v zemi; vyzývá k tomu, aby byl tento postup jasně sdělen orgánům a obyvatelům Gruzie; konstatuje, že by toto opatření mělo být prvním krokem, a vyzývá proto Komisi a členské státy, aby se dále zaměřily na to,

jaké důsledky by mohlo mít zhoršení situace v oblasti demokracie na jejich dárcovskou úlohu v Gruzii; vyzývá EU a členské státy, aby upravily a urychlily mechanismy EU pro financování gruzínských organizací občanské společnosti s cílem zvýšit jejich odolnost vůči úsilí gruzínské vlády o přerušení jejich finančních vazeb, které jsou z jejich hlediska životně důležité; vyzývá k tomu, aby se toto financování zaměřilo na uzpůsobené potřeby projektů vyplývající z prostředí, které se stává nepřátelštější a odklání se od demokracie;

15. podporuje posouzení předložené v balíčku Komise týkajícím se rozšíření v roce 2024, v němž se uvádí, že proces přistoupení Gruzie k EU má být na neurčitou dobu zastaven v důsledku zhoršení situace v oblasti demokracie, jehož původcem je gruzínská vláda; zdůrazňuje, že nedávné přijetí právních předpisů o „transparentnosti zahraničního vlivu“ a „rodinných hodnotách“ je v přímém rozporu s devíti doporučeními EU, jimiž je podmíněn status Gruzie jako kandidátské země EU; dále zdůrazňuje, že v případě těchto devíti doporučení Gruzie dosáhla jen malého nebo žádného pokroku;
16. domnívá se, že v souladu s článkem 29 Smlouvy o Evropské unii a čl. 215 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie a s ohledem na to, že právní stát je jednou ze zásad společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU a že gruzínský zákon o zahraničním vlivu porušuje standardy Rady Evropy v oblasti právního státu, jak je vykládá Benátská komise, by Rada měla uložit cílené individuální sankce osobám, v jejichž případě nezávislé vyšetřování potvrdí, že byly zapojeny do manipulace voleb;
17. zdůrazňuje, že budoucností moderní, demokratické a evropské Gruzie jsou zejména mladí lidé a že jsou to právě často oni, kdo jako klíčoví jednotlivci organizují a svolávají místní a pokojné prodemokratické protesty, které jsou jediným účinným způsobem, jak ukázat legitimní touhu gruzínského lidu po jiné budoucnosti; domnívá se, že právě titíž mladí lidé mají často omezený politický, lidský nebo finanční kapitál a že by EU měla převzít odpovědnost a podporovat je;
18. znovu opakuje, že nadále podporuje demokratické aspirace gruzínského lidu a jeho přání stát se v budoucnosti součástí EU; zdůrazňuje, že nezávislé průzkumy veřejného mínění trvale ukazují, že více než 80 % gruzínských občanů si přeje vstoupit do EU, což je jeden z nejvyšších podílů v kandidátských zemích; připomíná, že Gruzie měla v předchozích letech jedny z nejlepších výsledků při přijímání reforem v souladu s dlouhodobým úsilím své společnosti o vstup do EU;
19. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Evropské službě pro vnější činnost, vládám a parlamentům členských států a prezidentce, předsedovi vlády a parlamentu Gruzie.